

ماه رمضان ماه دعا و نیایش

دکتر محمد فرید یونس

اعتقاد ما مسلمین است که ماه رمضان ماه رحمت و مغفرت است. ماه توبه و استغفار است. ماه تزکیه نفس و دل است. ماه پاکی از گناهان است. ماه گشایش است. خداوند در قرآن مجید وعده کرده است که دعای بنده را

می‌پذیرد و در سوره بقره آیه 186 می‌گوید

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

یعنی و چون بندگانم در باره من از تو پرسش کنند [بگو] من نزدیکم و دعای دعا کننده را وقتی که مرا بخواند اجابت می‌کنم، پس به فرمان من گردن نهند و به من ایمان آورند، باشد که راه یابند

این ماه است که قرآن نه تنها به مسلمین بلکه به جهانیان نازل شد و حق از باطل تفکیک گردید. روزه ماه

صحتیابی است و سید المرسلین (ص) می‌فرماید: «صُومُوا تَصِحُّوا» یعنی روزه بگیرید تا تندرست شوید

پیامبر اکرم محمد مصطفی صلی الله علیه و آل وسلم فرموده است که «الدُّعَا، مَخَّ الْعِبَادَةِ» یعنی دعا مغز

عبادت است. باز می‌فرماید «إِغْتَنِمُوا الدُّعَا عِنْدَ الرَّقَّةِ فَانْهَارُهَا رَحْمَةٌ» یعنی بهنگام رقت دعا را غنیمت شمارید که

رقت مایه رحمت است. در حدیث دیگر رسول اکرم (ص) میخوانیم که «افضل الدعاء دعاء المر لنفسه» یعنی

بهترین دعا ها دعایست که انسان برای خود می‌کند. باز میخوانیم که فرموده است «الصَّيْمُ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُ» یعنی

دعای روزه دار رد نمیشود. در متون دینی خود میخوانیم که دعا آداب دارد. اول: آن دعا باید با تضرع و زاری

باشد. پیامبر (ص) فرموده است که «از دل غافل هیچ دعا نشنوند». دوم: بهترین دعا در روز جمعه، ماه رمضان

، سحرگاه و نصف شب است. سوم: در ماه رمضان در وقت آذان و اقامت. چهارم دستان به حضور خداوند (ج)

بالا کند. رسول خدا (ص) فرموده است: «هر که دعا کند، از سه چیز خالی نماند: یا گناهانش بیامرزد، یا در

حال خیری به وی رساند، یا در آینده خیریی به وی رسد». پنجم: بر دعای خود تردد نکند و باید یقین داشته باشد

که قبول درگاه حق قرار خواهد گرفت. رسول اکرم (ص) فرموده است: «خداوند را بخوانید در حالی که باور

دارید که پاسخ خواهد گفت». ششم: نگوید که بارها دعا کردم و اجابت نشد زیرا خداوند خیر بنده را بهتر

میداند. هفتم: قبل از دعا باید بگوید «سبحان ربی الاعلی الوهاب» یعنی پاکی و بی عیبی پروردگار برتر و فرا

بخش مرا. هشتم: که نهایت مهم است باید از گناهان اول توبه کند. این را میدانیم که همه دعا و نیایش خاص برای

پروردگار عالمیان حق تعالی است و اما مرجع تفاوت دارد

اول دعا های قرآنی است که از قرآن گرفته می‌شود و بزرگترین فضیلت را دارد و مسلمان باید از قرآن مجید

بیاموزد. در قرآن مجید دعای مستقیم یا به «ربنا» شروع می‌شود و یا به «اللهم»، طور مثال

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (سوره آل عمران، آیه هشتم). و یا

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَأَنْزِلْنَا

خَيْرُ الْأَرْزَاقِينَ (سوره مائده آیه 114) یعنی عیسی بن مریم گفت بار پروردگارا برای ما مایده ای از آسمان نازل

فرما که عیدی برای ما چه امروز یا نمان و چه آیندگانمان و معجزه ای از تو باشد و به ما روزی ببخش که تو

بهترین روزی دهنده‌گانی

بعد از دعای قرآنی دعا های نبوی است که حضرت رسول اکرم (ص) فرموده است. طور مثال وقتی مؤمن

داخل مسجد می‌شود این دعا را میخواند «اللهم صل علی محمد و علی آل محمد و سلم، اللهم اغفر لی ذنوبی و

افتح لی ابواب رحمتک» یعنی خدایا درود و سلام فرست بر محمد و خاندان محمد خدایا گناهان مرا بیامرز و در

های بخشایش خود را به روی من بگشا (کیمیای سعادت جلد اول صفحه 263 اثر بی‌نظیر امام محمد غزالی

طوسی متوفی 505 هجری قمری). در بعضی جا ها دیده می‌شود که درود به پیامبر را حذف کرده‌اند که عمل

درست نیست. سوم دعا های عالمی است. این دعا های است که دانشمندان اسلامی ترتیب و تنظیم کرده اند.

بهترین مثال آن دعای ختم قرآن کریم است که در اخیر تفسیر کابلی دیده میشود

چهارم دعا های تصوفی و عرفانی است. این دعا ها در کنار عظمت دعا برای پروردگار عالمیان، عظمت زبان

فارسی را هم بیان میکند. زیبا ترین این دعا را از پیر طریقت خواجه عبدالله انصاری هروی میخوانیم که زیاد تر

به نام مناجات مشهور است. طور مثال

الهی از پیش خطر و از پس راهم نیست

دستم گیر که جز تو پناهم نیست
الهی دستم گیر که دست آویز ندارم
و عذرم بپذیر که پای گریز ندارم
پنجم دعا های اُمی است. این دعا های است که شخص برای خود و خانواده و دوستان خود میکند. طور مثال
خداوندا پدر و مادرم را بیامرز

این جانب در شماره هشتاد و پنجم ماهنامه فقه (اکتوبر 2004) دعای بعد از نماز را که بعد از هر نماز در ماه
رمضان المبارک ده بار خوانده شود ، به نشر رسانده بودم. در دوشنبه گذشته ، سوم ماه رمضان (29 می سال
جاری) در برنامه «داکتر یونس شو» دعای بعد از نماز را با عزیزان شریک شدم. بعد از برنامه دوستداران
برنامه از اروپا و امریکا خواهش کردند که چون نتوانستند دعا را از طریق تلویزیون بنویسند ، اگر امکان باشد
این دعا قلمی نشر شود. این خواهش عزیزان گرامی را خواستم طی یک مقاله کوتاه برآورده سازم و چون ماه
رمضان ماه دعا و نیایش و طلب مغفرت است خواستم هرچه زود تر این دعا را خدمت اهل ایمان تقدیم کنم

یا واسع المَغْفِرَة
ای آنکه بخشایش تو بس پهناور است
یا واسع الفضل اغْفِرْ لِي
ای آنکه فضل تو بس پهناور است ، من را ببخشای
اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
خداوندا رحم کن بر من ای آنکه مهربان مهربانان بی
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ
خداوندا ببخشای گناهان من را ای پروردگار علمیان
اللَّهُمَّ اتَّقِنِي مِنَ النَّارِ وَ ادْخِلْنِي فِي الْجَنَّةِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ
خداوندا نگه دار مرا از آتش و من را داخل جنت کن ای پروردگار عالمیان
اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي يَا غَفُورٌ يَا غَفُورٌ
خداوندا آمرزنده بی و آمرزش را دوست داری پس بیامرز مرا، ای بخشاینده، ای بخشاینده ، ای بخشاینده
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُ نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَ نَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ
نیست معبودی جز از الله ، از تو بهشت را آرزو می کنم و از آتش به تو پناه می برم
از عایشه صدیقه (رض) روایت است که از رسول اکرم (ص) سؤال کرده بود که اگر لیلۃ القدر را ببیند چه کند؟
رسول خدا (ص) جواب داده است که این دعا را بخوان
اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي
ماه فضیلت و فیض و برکت مبارک. و طاعات و عبادات قبول
التماس دعا

محمد فرید یونس

هفتم ماه مبارک 1438 هجری قمری

دوم جون 2017 مسیحی